

بررسی عملیات خاک ورزی در نظامهای مختلف مدیریت دیم و سازگاری آنها با اقالیم مختلف دیمات در کشور

سیدصا برشاهوئی

طبق تعریف زراعت دیم عبارتست از تولید محصولات کشاورزی با استفاده از نزولات و یا ذخیره رطوبت خاک در شرایط نیمه خشک و بدون انجام هر نوع آبیاری می باشد. نظامهای مدیریت دیم در هر نوع اقلیم شامل مجموعه ای از تدابیر، اقدامات حفاظتی و همچنین استفاده از ادوات خاک ورزی و نهاده های کشاورزی برای تغییر خصوصیات خاک به شرایط دلخواه تولید محصول بطور پایدار می باشد.

عملیات کشت و کار در هر اقلیم بستگی به عواملی مانند فراوانی منابع اراضی، دام و دامپروری، نوع زراعت، نوع خاک، بازار فروش، وضعیت مالی و تخصص کشاورز و برنامه های دولت برای نظام های کشت دارد.

سه نوع نظام مدیریت دیم بطور کلی در جریان است که عبارتند از: نظام آیش تابستانه: نظام زراعت و مرتعداری و نظام کشت و کار حفاظتی.

از نظامهای مورد اشاره نوعی نظام آیش تابستانه عمدتاً در اقالیم سردسیر و معتدل در کشور در جریان است که عمدتاً برای از بین بردن علفهای هرز: ذخیره رطوبت در سال آیش و معدنی شدن عناصر غذایی به خصوص ازت در منطقه تطابق یافته است. در نظام نوین آیش تابستانه عملیات خاک ورزی صرفاً به منظور ایجاد یک لایه عایق حرارتی خاک پودری برای ذخیره هرچه بیشتر رطوبت در لایه های فوقانی خاک (۱۲-۸ سانتیمتر) و سبزگردن زراعت با رطوبت ذخیره شده تابستانی و یا اندک بارش پائیزه به منظور تضمین مراحل اولیه رشد مثلاً "پنجه زنی در گندم پائیزه می باشد. با توجه به نبود بارندگی تابستانه در اکثر دیمات سردسیر کشور و مغایرت آنها با اقلیم محل ابداع نظام دسترسی به اهداف مورد نظر نظام در آزمایشات طولانی مدت در ۴ نقطه کشور مقدور نبوده است و موفقیتی در سبزگردن محصولات قبل از نوع بارندگیهای پائیزه در دیمات نداشته ایم.

نظامهای کشت و کار حفاظتی و نظام دامداری و زراعت در اقالیم مختلف کشور توسعه نیافته گرچه پتانسیل تولید علوفه (شیدر برسیم) در گرگان در آیش پنبه و وضعیت فنولوژیک یونجه یکساله در ارتفاعات دیمات کردستان مورد مطالعه قرار گرفته است.